

4. Ювенальна юстиція: навч. посіб. За заг. ред. Н. М. Крестовської. Одеса : ОЮІ ХНУВС, 2006. 243 с.

REFERENCES:

1. Mozghova, V. (2014). Dosvid stvorennia ta funktsionuvannia yuvenalnykh sudiv v Ukraïni na pochatku KhKh stolittia. [The experience of the creation and functioning of juvenile courts in Ukraine at the beginning of the 20th century]. *Naukovyy chasopys Natsionalnoï akademii prokuratury Ukraïny. № 1.* 108–115. Retrieved from: <http://www.chasopysnapu.gov.ua/chasopys/ua/pdf/1-2014/108-mozgova.pdf> [in Ukrainian].

2. Harseeva, O. V. (2011). Reformirovanie instituta ugolovnoï otvetstvennosti nesovershennoletnih v Rossii v 1897 godu. [Reforming the institution of criminal liability of minors in Russia in 1897]. *Istoriko-pravovye problemy: novyi rakurs. № 4.* S.1–20. [in Russian].

3. Machuzhak, Ya. V., & Lavrovska, I. B. (2005). Formuvannia systemy yuvenalnoï yustytzii v Ukraïni: perspektyvy stvorennia yuvenalnykh sudiv. [Formation of the juvenile justice system in Ukraine: prospects for the creation of juvenile courts]. *Vidnovne pravosuddia v Ukraïni. № 3.* 9–14. [in Ukrainian].

4. Krestovska, N.M. (Ed.), (2006). Yuvenalna yustytziia. [Juvenile justice]. navch. posib. 243. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.05.2023

УДК 342.533

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-303-308

Крупнова Любов Василівна,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри кримінального права і правосуддя,

Міжнародний економіко-гуманітарний університет

ім. академіка Степана Демянчука

e-mail: zakhist@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-1789-0647>

Артеменко Олена Вікторівна,

кандидат юридичних наук, професор,

доцент кафедри адміністративного та фінансового права

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: artolena11@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-2041-8925>

ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті здійснюється аналіз сучасного розуміння дискреційних повноважень місцевого самоврядування. З'ясовується, що в умовах децентралізації влади органи місцевого самоврядування були наділені широкими повноваженнями щодо управління територією та необхідним ресурсом для їхнього забезпечення. Для реалізації цих повноважень повною мірою необхідним є формування ефективної та гнучкої структури управління, що зможе адаптуватись як до місцевих умов та особливостей території, так і до умов динамічного зовнішнього середовища. Визначено, що дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування – це сукупність прав та обов'язків: органів місцевого самоврядування; осіб, уповноважених на виконання функцій місцевого самоврядування, що надають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень, передбачених нормативно-правовим актом, проектом нормативно-правового акта. Запропоновано закріплення чіткого визначення, принципів та ознак адміністративної дискреції в профільному спеціалізованому законі для органів місцевого самоврядування як гарантії їхньої діяльності на вільне вирішення будь-якого питання, не вилученого зі сфери їхньої компетенції в межах чинного законодавства. Під час розроблення такого спеціалізованого нормативно-правового акта необхідно виходити з розуміння чіткого визначення меж застосування та реалізації дискреційних повноважень, що зумовлює необхідність запровадження певної формули, конструкції, моделі відповідно до якої буде здійснюватися оцінювання конкретної ситуації щодо можливості реалізації органами місцевого самоврядування дискреційних повноважень.

Ключові слова: дискреція, повноваження, місцеве самоврядування, децентралізація, управління. муніципальні відносини, адміністративний розсуд.

Krupnova L., Artemenko O. DISCRETIONARY POWERS OF LOCAL GOVERNMENT BODIES

SUMMARY

The article analyzes the modern understanding of discretionary powers of local self-government. It turns out that under the conditions of decentralization of power, local self-government bodies were endowed with broad powers to manage the territory and the necessary resources for their provision. In order to fully implement these powers, it is necessary to form an effective and flexible management structure that can adapt to local conditions and features of the territory, as well as to the conditions of a dynamic external environment. It was determined that the discretionary powers of local self-government bodies are a set of rights and obligations: of local self-government bodies; persons authorized to perform the functions of local self-government, which provide the opportunity to determine at their own discretion the type and content of the management decision to be made, or the opportunity to choose at their own discretion one of several options for management decisions provided for by a regulatory legal act, a draft regulatory legal act. It is proposed to enshrine a clear definition, principles and signs of administrative discretion in a profile specialized law for local self-government bodies as a guarantee of their activity to freely resolve any issue not removed from their sphere of competence within the limits of current legislation. During the development of such a specialized legal act, it is necessary to proceed from an understanding of the clear definition of the limits of the application and implementation of discretionary powers, which necessitates the introduction of a certain formula, construction, model, according to which the assessment of a specific situation will be carried out regarding the possibility of the implementation of discretionary powers by local self-government bodies.

Key words: discretion, authority, local self-government, decentralization, management, municipal relations, administrative discretion.

Постановка проблеми. Процеси децентралізації влади в Україні визначають тенденції розмежування повноважень органів публічної влади різних рівнів та передбачають розширення повноважень органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Важливе місце в умовах зміни функцій та повноважень органів публічної влади належить питанню дискреційних повноважень та обґрунтування підходів до регулювання суспільних відносин в процесі їх реалізації.

Дискреція – це важливий елемент діяльності суб'єктів владних повноважень різного рівня та сфери діяльності. Також вона є одним із передбачених законом засобів здійснення влади, оскільки закон, уповноважуючи владних суб'єктів на виконання відповідних функцій і завдань, закріплюючи ту чи іншу форму такої діяльності, надає їм певний ступінь свободи розсуду оцінювати ситуації, здійснювати правомірний вибір між кількома варіантами рішень, у межах компетенції органу чи особи.

В умовах децентралізації влади органи місцевого самоврядування були наділені широкими повноваженнями щодо управління територією та необхідним ресурсом для їхнього забезпечення. Для реалізації цих повноважень повною мірою необхідним є формування ефективної та гнучкої структури управління, що зможе адаптуватись як до місцевих умов та особливостей території, так і до умов динамічного зовнішнього середовища. Таким чином виникає об'єктивна необхідність у здійсненні дослідження, предметом якого стануть дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання дискреційних повноважень в діяльності органів місцевого самоврядування стали предметом аналізу низки праць науковців. До такої проблематики у своїх роботах зверталися, зокрема: В.Б.Авер'янов, Л.В.Аллахвердова, Н.А.Бааджи, О.М.Бандурка, О.С.Лагода, А.Н.Одарченко, С.А.Резанов, А.О.Селіванов, О.М.Семеній, О.В.Тодошак, Т.М.Фуфалько, І.С.Шкурська та інші. Значна за обсягом кількість публікацій свідчить про те, що питання і нині не втрачає своєї актуальності та була присвячена лише окремим аспектам проблеми розсуду в муніципальному праві.

Метою статті є здійснення комплексного аналізу сучасного розуміння дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Місцеве самоврядування вважається відносно новим конституційно-правовим інститутом. Його розвиток протягом історії України був значною мірою переривчастим, не відзначався лінійною поступальністю. Водночас, акумулювання національних інтересів та елементів зарубіжного досвіду для конструювання раціональної й життєздатної моделі місцевого самоврядування в Україні є нагальним науково-теоретичним та практичним завданням. Від його вирішення залежить успішність демократизації політичної системи, використання економічного і соціального потенціалу територіальних громад, активізація участі населення у вирішенні питань місцевого значення та у здійсненні самоврядної публічної влади тощо [1, с.14].

Відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України та законами України [2]. Це положення стосується будь-якої діяльності суб'єкта публічної адміністрації, включаючи реалізацію дискреційних повноважень.

Для початку необхідно визначити, що собою являє поняття дискреційних повноважень в межах законодавчих актів та доктринальних праць.

Ратифікована Законом України Європейська хартія місцевого самоврядування (є частиною національного законодавства України) визначає, що органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, що не вилучене зі сфери їхньої компетенції й вирішення якого не доручене жодному іншому органу [3]. Такого роду підхід до визначення повноважень органів і посадових осіб місцевого самоврядування передбачає й Основний Закон, визначаючи в статті 140, що "місцеве самоврядування" – це право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого

значення в межах Конституції й законів України [2].

Незважаючи на значну кількість наукових публікацій, присвячених проблемам реалізації дискреційних повноважень, базовими положеннями, що перебувають в основі розуміння змісту дискреційних повноважень, є положення рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи стосовно здійснення адміністративними органами влади дискреційних повноважень. Відповідно до цих рекомендацій, під дискреційними повноваженнями варто розуміти повноваження, що адміністративний орган, який ухвалює рішення, може здійснювати з певною свободою розсуду (рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R (80) 2, 1980 р.). Таким чином, дискреційними повноваженнями («discretionary power») називають повноваження, що надають адміністративному органу певну свободу в прийнятті рішень, наділяючи орган правом вибрати з декількох законних рішень таке, що він вважає найприйнятнішим [4].

У національному законодавстві поняття “дискреційні повноваження” міститься в Методології проведення антикорупційної експертизи, затвердженій наказом Міністерства юстиції України, де його тлумачать як сукупність прав та обов’язків органів державної влади й місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що надають можливість на власний розсуд визначити цілком або частково вид і зміст управлінського рішення, що приймають, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень, передбачених нормативно-правовим актом, проєктом нормативно-правового акта [5].

Відповідно до пункту 2.4 Наказу, дискреційні повноваження мають такі ознаки: вони дозволяють органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) на власний розсуд оцінювати юридичний факт (фактичний склад), унаслідок чого можуть виникати, змінюватися або припинятися правовідносини; дозволяють на власний розсуд обирати одну з декількох запропонованих у нормативно-правовому акті, проєкті нормативно-правового акта форм реагування на цей юридичний факт; дають можливість органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) на власний розсуд вибрати захід публічно-правового впливу щодо фізичних і юридичних осіб, його вид, розмір, спосіб реалізації; дозволяють органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) обрати форму реалізації своїх повноважень – видання нормативного або індивідуально-правового акта, вчинення (утримання від вчинення) адміністративної дії; наділяють орган (особу, уповноважену на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) правом повністю або частково визначати порядок здійснення юридично значущих дій, у тому числі строк і послідовність їх здійснення; дають можливість органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) на власний розсуд визначати спосіб виконання управлінського рішення, у тому числі передавати виконання прийнятого рішення підлеглим особам, іншим органам державної влади та місцевого самоврядування, установлювати строки й процедуру виконання [5].

Таким чином, виходячи з положень цього Наказу можливість вибору органом місцевого самоврядування завжди обмежується рамками закону.

Автори підручника “Адміністративне право України. Академічний курс” дискреційними повноваженнями називають повноваження щодо реалізації адміністративного розсуду, коли вони не передбачають обов’язків органу узгоджувати (в будь-якій формі) свої рішення з будь-яким іншим суб’єктом. Адміністративний розсуд має місце тоді, коли правовий припис, не встановлюючи конкретного варіанта дій, наділяє орган певним ступенем свободи у вирішенні конкретної справи і прийнятті відповідного рішення, тобто він означає можливість вибору в межах, встановлених правовими нормами [6, с. 268]

Найчастіше дискреційні повноваження виявляються як “права”. Права відповідних органів виконавчої влади, як елемент, що входять до структури їх дискреційних повноважень, мають виступати визначальним чинником для дослідження змісту таких повноважень. Д. І. Голосніченко називає право “спеціально-соціальним”, що інтегрується в повноваження як юридичне явище. При цьому він вказує лише на ту його частину, що називається “публічним правом” [7, с. 26]. Наявність публічних прав також може тлумачитися як свобода розсуду в їх використанні.

Слід зауважити, що дискреційні повноваження можуть полягати у виборі (дії чи бездіяльності), а якщо діяти, то у виборі варіанту рішення, що прямо або опосередковано закріплене у законодавстві. Суттєва ознака такого вибору – здійснення його без необхідності узгодження варіанту вибору із будь-ким, тобто цілком самостійно. Зазвичай, для позначення дискреційних повноважень можуть використовуватися наступні терміни: “може”, “на свій розсуд”, “має право”, “встановлює”, “за власної ініціативи”, “забезпечує”, “визначає”. Хоча варто пам’ятати, що навіть присутність такого терміну у законі автоматично не свідчить про наявність у суб’єкта владних повноважень дискреційного повноваження.

В науці адміністративного права виділяють дві форми здійснення дискреційних повноважень:

– колективна форма (притаманна реалізації дискреційних повноважень органом виконавчої влади (владного суб’єкта), який діє на колегіальних засадах);

– індивідуальна форма (стосується одноособового (посадовою особою) прийняття рішення і може передбачати застосування норм заборонного, зобов’язуючого і уповноважуючого характеру) [8, с.138].

Дискреційні повноваження опосередковано закріплені в нормативно-правових актах наступним чином: 1) через використання оціночних понять, типу: «за наявності поважних причин орган вправі надати ...», «у виключних випадках особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого

самоврядування, може дозволити...», «рішення може бути прийнято, якщо це не суперечить суспільним інтересам...» тощо; 2) шляхом перерахування видів рішень, що приймаються органом (особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування), не вказуючи підстав прийняття того чи іншого рішення або шляхом часткового визначення таких підстав; 3) шляхом надання права органу (особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) при виявленні певних обставин (настанні конкретних юридичних фактів) приймати чи не приймати управлінське рішення залежно від власної оцінки цих фактів; 4) за допомогою нормативних приписів, що містять лише окремі елементи гіпотези чи диспозиції правової норми, що не дозволяють зробити однозначного висновку про умови застосування нормативного припису або правові наслідки застосування такого припису [9, с.143].

Ключові причини застосування дискреційних повноважень органами місцевого самоврядування мають абсолютний характер: відсутність єдиного варіанту реалізації компетенції щодо конкретно-визначених суспільних відносин та конкретно визначеного їх складу; наявність оціночних понять, відкритих правових переліків, прогалів у праві, що містять відносно визначені або альтернативні санкції, що потребує використання гнучких механізмів правового впливу з боку суб'єкта публічної адміністрації [10, с.18].

Тому можливо припустити, що реалізація дискреційних повноважень органами місцевого самоврядування пов'язується з неврегульованістю деяких аспектів їхньої діяльності на рівні законодавчих актів.

Зокрема, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду 15 грудня 2021 року схвалив рішення (справа № 1840/2970/18), цікаве з точки зору визначення дискреційних повноважень як явища у контексті процедури преміювання посадових осіб та службовців органів місцевого самоврядування. У цьому рішенні суд зробив кілька важливих висновків, які органам місцевого самоврядування варто враховувати у своїй діяльності. Так, Суд зазначив, що одним із критеріїв оцінювання судами рішень, дій та бездіяльності суб'єктів владних повноважень є прийняття ними рішень обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії). При цьому суд, перевіряючи рішення, дію чи бездіяльність суб'єкта владних повноважень на відповідність закріпленям частиною другою статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України критеріям, не може втручатися у дискрецію суб'єкта владних повноважень поза межами перевірки за названими критеріями [11].

Як зазначає М.О. Баймуратов, дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування виникають на стику трьох складових частин: 1) наявності специфічних інтересів територіальної спільноти та її членів, що пов'язані з їхніми індивідуальними, груповими, колективними, віковими, статевими, професійними, рольовими й іншими екзистенційними потребами та які формуються через складну та багаторівневу соціально-нормативну систему імпресій, інтенцій, життєвих устремлінь, потреб, – а у підсумку – через соціалізацію особистості; 2) обективації й усвідомлення державою та соціумом необхідності наявності в органів місцевого самоврядування відповідних – реальних, оптимальних, самодостатніх, ефективних, фінансово та ресурсно забезпечених повноважень; 3) трансформації сфери місцевого самоврядування з переважно сфери самоорганізації населення в більш широку сферу – сферу реалізації конституційних прав, свобод і обов'язків, які завдяки домінантній локальній ознаці їх реалізації й отримання соціального ефекту перетворюються на муніципальні права особи, людини, члена територіального колективу [12, с.33-34].

Таким чином, дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування – це сукупність прав та обов'язків: органів місцевого самоврядування; осіб, уповноважених на виконання функцій місцевого самоврядування, що надають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень, передбачених нормативно-правовим актом, проектом нормативно-правового акта.

Проте, слід зауважити, що стан такого визначення не буде ефективний, оскільки Основним Законом водночас встановлено обов'язковість додержання органами місцевого самоврядування принципу законності й право на застосування власного розсуду в практичній діяльності.

Висновки. Незважаючи на те, що на рівні законодавства закріплена можливість (право) органів місцевого самоврядування в певних випадках приймати рішення на власний розсуд (застосовувати дискрецію), їхні рішення мають не виходити за рамки Закону. Також необхідним є закріплення чіткого визначення, принципів та ознак адміністративної дискреції в профільному спеціалізованому законі для органів місцевого самоврядування як гарантії їхньої діяльності на вільне вирішення будь-якого питання, не вилученого зі сфери їхньої компетенції в межах чинного законодавства. Під час розроблення такого спеціалізованого нормативно-правового акта необхідно виходити з розуміння чіткого визначення меж застосування та реалізації дискреційних повноважень, що зумовлює необхідність запровадження певної формули, конструкції, моделі відповідно до якої буде здійснюватися оцінювання конкретної ситуації щодо можливості реалізації органами місцевого самоврядування дискреційних повноважень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Шаповал Н.В. Муніципальна реформа в сучасній Україні: конституційно-правовий аналіз : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2021. 234 с.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
3. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. (редакція від 16 листопада 2009 р.). *Офіційний вісник України*. 2015. № 39.
4. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи : наказ Міністерства юстиції України від 24 квіт. 2017 р. № 1395/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1395323-17#n8>
5. Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R (80) 2 стосовно здійснення адміністративними органами влади дискреційних повноважень від 11 березня 1980 р.
6. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : у 2 т. / редкол. : В. Б. Авер'янов (голова). Київ. Видавництво "Юридична думка", 2004. Т. 1. Загальна частина. 584 с.
7. Голосніченко Д.І. Повноваження та компетенція: спільні риси; відмінності. Правове регулювання суспільних відносин у сфері культури. *Сучасний стан та перспективи розвитку*: статті і тези Всеукраїнської наукової конференції (м. Київ, 15 травня 2007 р.). Київ. КНУКІМ, 2007. С. 26–27.
8. Тримбашевська Х.М., Краковська А.Є. Питання дискреційних повноважень органів публічної влади. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. Том 1 № 14 (2022). С.137-140 URL: <https://cutt.ly/owlphV2z>
9. Колесник В.А. Дискреційні повноваження органів державної влади як предмет розгляду публічно-правових спорів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 5-6. С. 141–146. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5-6_2020/24.pdf
10. Тодощак О.В. Дискреційні повноваження суб'єктів публічної адміністрації. *Правове життя сучасної України*. 2020., №1, т. 2. С. 17–20. URL: <https://cutt.ly/jwlp4SS>
11. Постанова Верховного Суду у справі № 1840/2970/18 від 15 грудня 2021 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101923134>
12. Баймуратов М.О., Боярський О.О. Дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування в сфері захисту прав людини: методологічні підходи до розуміння та визначення. *Публічне право*. 2019. № 2. С. 31–41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2019_2_6

REFERENCES:

1. Shapoval, N.V. (2021). Munitsypalna reforma v suchasniy Ukraini: konstytutsiyno-pravovyy analiz.[Municipal reform in modern Ukraine: constitutional and legal analysis]. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv. 234. [in Ukrainian].
2. Konstytutsiia Ukrainy. (1996, June 28). [Constitution of Ukraine]. Zakon Ukrainy № 254k/96-VR. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> [in Ukrainian].
3. Yevropeyska khartiia mistsevoho samovriaduvannya vid 15 zhovtnia 1985 r. (redaktsiia vid 16 lystopada 2009 r.). (2015). [European Charter of Local Self-Government dated October 15, 1985 (edition dated November 16, 2009)]. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy*. № 39. [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Metodolohii provedennia antykoruptsiynoi ekspertyzy. (2017, April 24).[On the approval of the Methodology of anti-corruption examination]. *Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy № 1395/5*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1395323-17#n8> [in Ukrainian].
5. Rekomendatsii Komitetu Ministriv Rady Yevropy stosovno zdiysnennia administratyvnymy orhanamy vlady dyskretsiiynkh povnovazhen. (1980, March 11). [Recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe regarding the exercise of discretionary powers by administrative authorities]. *Rekomendatsii № R (80) 2*. [in English].
6. Averjanov, V.B. (Ed). ta inshi.... (2004). Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyy kurs. [Administrative law of Ukraine. Academic course]. pidruch. u 2 t. Kyiv. Vydavnytstvo "Iurydychna dumka", T. 1. Zahalna chastyna. 584. [in Ukrainian].
7. Holosnichenko, D. I. (2007). Povnovazhennia ta kompetentsiia: spilni rysy; vidminnosti. [Authority and competence: common features; differences]. *Pravove rehuliuвання suspilnykh vidnosyn u sferi kultury. Suchasnyy stan ta perspektivy rozvytku: statii i tezy Vseukrainskoi naukovoï konferentsii (m. Kyiv, 15 travnia 2007 r.)*. Kyiv. KNUKIM. 26–27. [in Ukrainian].
8. Trymbashevskaya, Kh.M., & Krakovskaya, A.Ie. (2022).Pytannia dyskretsiiynkh povnovazhen orhaniv publichnoi vlady. [The issue of discretionary powers of public authorities]. *Visnyk studentskoho naukovoï tovarystva DonNU imeni Vasylia Stusa. Tom 1 № 14(2022)*. 137-140. Retrieved from: <https://cutt.ly/owlphV2z> [in Ukrainian].
9. Kolesnyk, V.A. (2020). Dyskretsiiini povnovazhennia orhaniv derzhavnoi vlady yak predmet rozghliadu publichno-pravovykh sporiv.[Discretionary powers of state authorities as the subject of consideration of public legal disputes]. *Investytzii: praktyka ta dosvid*. № 5-6. 141–146. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/5-6_2020/24.pdf
10. Todoshchak, O.V. (2020). Dyskretsiiini povnovazhennia subiektiv publichnoi administratsii. [Discretionary powers of subjects of public administration]. *Pravove zhyttia suchasnoi Ukrainy. №1, t. 2*. 17–20. Retrieved from: <https://cutt.ly/jwlp4SS> [in Ukrainian].

11. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi № 1840/2970/18. (2021, December 15). [Resolution of the Supreme Court in case No. 1840/2970/18]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101923134> [in Ukrainian].

12. Baʼmuratov, M.O., & Boiarskyĭ, O.O. (2019). Dyskretsiĭni povnovazhennia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v sferi zakhystu prav liudyny: metodolohichni pidkhody do rozuminnia ta vyznachennia. [Discretionary powers of local self-government bodies in the field of human rights protection: methodological approaches to understanding and definition]. *Publichne pravo*. № 2. 31–41. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2019_2_6 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.05.2023

УДК 347.19(477)

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-308-313

Захарчук Руслан Анатолійович,
аспірант кафедри публічного та міжнародного права
ЮІ КНЕУ імені Вадима Гетьмана
e-mail: ruslan.zakharchuk@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0006-7832-842X>

БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ & ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ ТА ФОРМА

У даній статті розкрито поняття «благодійної діяльності» та «волонтерської діяльності». Автором акцентовано увагу на єдиній природі даних видів діяльності та різному змістовному наповненні. З огляду на зазначене запропоновано під благодійною діяльністю розуміти суспільно-корисну, добровільну, активну, мотивовану, альтруїстичну діяльність фізичних та юридичних осіб, що направлена на надання благодійної допомоги її отримувачу з метою його підтримки в складних життєвих ситуаціях та їх захисту прав та інтересів. Тоді як волонтерська діяльність – це добровільні, безкорисливі, активні дії волонтера та волонтерських організацій, які направлені на психологічну, матеріальну, правову допомогу бенефіціару чи групі бенефіціарів.

Визначено, що волонтерська діяльність є проявом активної діяльності особи, яка направлена на виконання активних дій на користь та в інтересах іншої людини, живої істоти. Волонтерська діяльність має вкрай важливе значення з огляду на її орієнтацію та можливість всесторонньої допомоги суб'єктам отримувачам. Наявність альтруїстичних міркувань та бажання безкорисно надати різного роду допомоги дає можливість стверджувати про високі моральні якості волонтерів та організаційні, фінансові та безкорисні можливості волонтерських організацій. Водночас, особливого значення волонтерська діяльність набула з початком повномасштабної збройної агресії після 24 лютого 2022 року, коли волонтерська допомога стала одним з найефективніших засобів боротьби з агресором, а участь волонтерів та волонтерських організацій набула не аби яких масштабів. На нашу думку, рівень розвитку волонтерської діяльності є індикатором організованості та реагування на сучасні виклики та загрози в громадському суспільстві.

Окрім цього, 1) надання благодійної допомоги не передбачає особисту участь та присутність суб'єкта благодійної діяльності, тоді як при волонтерській допомозі така присутність є обумовленою активними діями волонтера; 2) волонтерська діяльність, на відміну від благодійної чітко визначає активні дії волонтера у вигляді суспільно корисної праці на благо інших осіб, які потребують волонтерської допомоги.

Ключові слова: волонтерська діяльність, волонтер, волонтерська організація, волонтерська допомога, отримувач волонтерської допомоги, напрямки волонтерської діяльності, благодійна діяльність, добродійна діяльність.

Zakharchuk R. CHARITABLE ACTIVITY & VOLUNTEER ACTIVITY: CONTENT AND FORM

This article describes the concepts of "charitable activity" and "volunteer activity". The author emphasized the unified nature of these types of activities and different content. In view of the above, it is suggested that charitable activity should be understood as socially useful, voluntary, active, motivated, altruistic activity of individuals and legal entities, aimed at providing charitable assistance to its recipient in order to support him in difficult life situations and protect his rights and interests. While volunteering is voluntary, selfless, active actions of a volunteer and volunteer organizations, which are aimed at providing psychological, material, and legal assistance to a beneficiary or a group of beneficiaries.

It was determined that volunteer activity is a manifestation of active activity of a person, which is aimed at performing active actions for the benefit and in the interests of another person, a living being. Volunteer activity is extremely important in view of its orientation and the possibility of comprehensive assistance to recipient entities. The presence of altruistic considerations and the desire to selflessly provide all kinds of help makes it possible to assert the high moral qualities of volunteers and the organizational, financial and selfless capabilities of volunteer organizations. At the same time, volunteer activity gained special importance with the beginning of full-scale armed aggression after February 24, 2022, when volunteer assistance became one of the most effective means of fighting the aggressor, and the participation of volunteers and volunteer organizations gained considerable scale. In our opinion, the level of development of volunteer activity is an indicator of organization and response to modern challenges and threats in civil society.

In addition, 1) the provision of charitable assistance does not involve the personal participation and presence of the